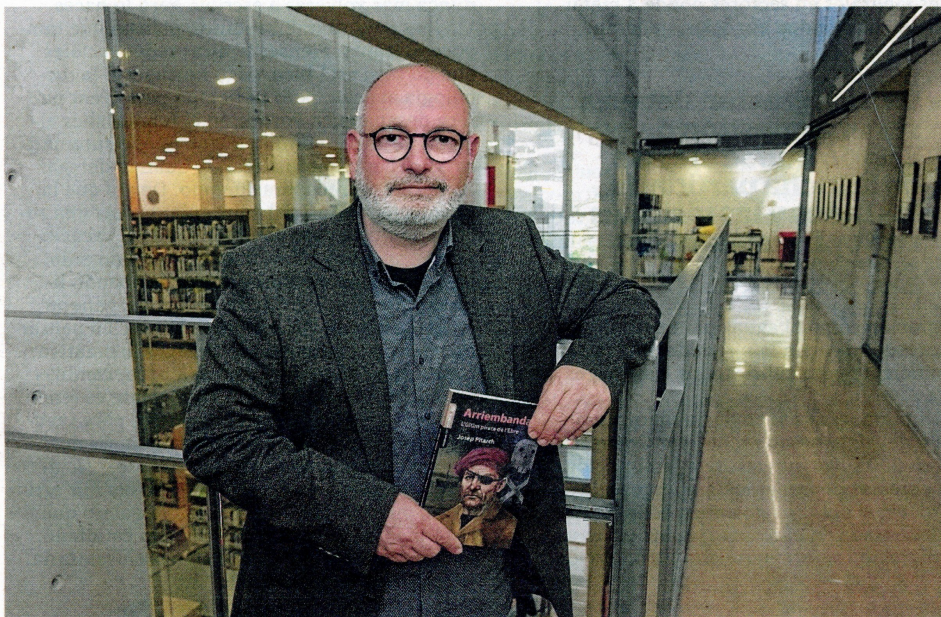

«Volia fer un missatge contra les guerres d'abans i d'ara»

Entrevista

Josep Pitarch. L'historiador i escriptor rapitenc publica 'Arriembanda, l'últim pirata de l'Ebre', una novel·la històrica sobre el padastre de Ramon Cabrera

Josep Pitarch fotografiat amb el seu nou llibre a la biblioteca de Tortosa. FOTO: JOAN REVILLAS

MARINA PALLÁS CATURLA
TORTOSA

Josep Pitarch López (la Ràpita, 1971) és historiador i escriptor. Fa més de 30 anys que porta a terme investigació històrica i és autor de diferents novel·les històriques. Després de l'èxit de *Les minves de gener*, ara publica *Arriembanda, l'últim pirata de l'Ebre* (Onada Edicions), que ens transporta, a través de la figura de Felip Calderó, padastre de Ramon Cabrera, a la Primera Guerra Carlista.

Per què va decidir centrar-se en la Primera Guerra Carlista?

Més aviat vaig arribar a aquest període a través del personatge. En una investigació que no tenia res a veure amb el tema, em va aparèixer una cita de Felip Calderó, i vaig descobrir que havia tingut relació amb el meu poble, la Ràpita. Quan vaig conèixer les seues peripècies i els fets que va protagonitzar, vaig veure clar que donaven per a una novel·la.

Així que li va fascinar el personatge.

Sí, i el desconeixia completament. No sabia que existia un padastre de Ramon Cabrera que havia estat mariner i que havia viscut i treballat al meu poble. A més, els textos de l'època el descriuen de maneres molt diferents: alguns l'exalten per la seua audàcia i valentia, i d'altres el presenten com un home rude i menyspreable. Aquesta dualitat em va atrapar.

També hi havia un punt de voler recuperar-lo de l'oblit?

Exacte. Només apareixia com un nom secundari quan estudiaves Cabrera o Maria Griñó, però no com a personatge propi. La novel·la també és una manera de rescatar-lo.

D'on surt el nom 'Arriembanda'?

És una expressió marinera. «Arriar en banda» vol dir deixar anar, amollar, baixar. Jo ho havia sentit a casa, a mon iaio, per amollar el cap de la barca. Felip Calderó, per la seua condició de mariner, ja era conegut així a l'època, i als documents històrics apareix com *arriar'n banda* i altres versions. L'expressió és genuïnament marinera.

Malgrat ser una guerra, d'algun manera, «d'homes», les dones tenen molt de protagonisme a la novel·la.

Sí. Maria Griñó és fonamental: el seu afusellament desencadena la reacció de Cabrera i també el canvi de rumb de Felip Calderó, que fins llavors no havia mostrat inquietuds polítiques. Les guerres són d'homes, però les dones les pateixen igual o més, i sovint han d'assumir papers d'informants, supervivents o víctimes silencioses. També volia fer un missatge contra les guerres, d'abans i d'ara, i contra els interessos que les mouen. Al final, sempre les perden els mateixos.

La novel·la té un to romàntic i aventurer, molt propi del segle XIX. Ho volia així o la trama l'hi va portar?

Les dues coses. Quan fas novel·la històrica t'has de situar mentalment en l'època: camins de terra, carros, llum d'espelmes... El segle XIX és un segle hereu del romanticisme, i això s'havia de notar. A més, m'han influït molt els còmics o «tebeos» que llegia de petit — *Capitán Trueno*, *El Guerrero del An-*

“
«El personatge d'Arriembanda em va fascinar. Els textos de l'època el descriuen de maneres molt diferents»

tifaz, *El Jabato*—, amb bons i dolents, traïcions i aventures. Volia fer una novel·la d'aventures, però basada en fets reals.

Com a historiador, li resulta difícil novel·lar fets reals?

No especialment. Em sento molt còmode en el gènere. Tinc clars els episodis històrics que han d'aparèixer —en aquest cas, l'Expedició Real, la matança de la Cava, etc.— i la ficció em serveix per articular-los: diàlegs, trobades, relacions. No sabem com parlaven Cabrera i el seu padastre, però sabem que la trobada es va produir. La ficció m'ajuda a lligar els fets verídics.

Com s'ha documentat?

Ha estat fàcil perquè porto molts anys recopilant documents digitals sobre la història del meu poble: arxius, biblioteques digitals, portals històrics. Tinc carpetes organitzades amb tot el que he anat trobant. Quan vaig decidir escriure la novel·la, ja tenia molt material previ. A més, he comptat amb l'ajuda generosa d'historiadors com Roc Salvadó, que m'han facilitat documents i informació.

El llibre està escrit en dialecte occidental.

Sí. Vull que les meues novel·les estiguin escrites en la nostra variant dialectal, perquè és tan útil i correcta com qualsevol altra. A *Les minves de gener* ja ho vaig portar al màxim, amb el suport de Maite Moya. En aquesta novel·la ho he treballat amb Carme Cruelles i altres lingüistes, sobretot en els diàlegs, on porto la variant una mica més a l'extrem.